

ORDU, BAHRIYE VE JANDARMA KADROLARI HARİCİNDE HİDEMATI DEVLETTE MÜSTAHDDEM MUVAZZAF ZABİT VE ASKERİ MEMURLARI HAKKINDA 1/107 NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE MÜDAFAAI MİLLİYE VE DAHİLİYE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet 13 Şubat 1928
Muamelât Müdüriyeti
Mukarrerat Şubesi
Adet
6/741

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Ordu, Bahriye, Jandarma kadroları haricinde hidemati Devlette müstahdem muvazzaf zabıt ve askeri memurları hakkında Müdafaa-i Milliye Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 8 Şubat 1928 tarihli içtimaında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan Kanun Lâyihası ile esbabı mucibe mazbatasının musaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaa-de buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe

Zabitan ve memurini askeriye'nin kendi kadroları haricinde Devletin diğer teşkilât ve müessesatında istihdam edilmeleri halinde yetiştirildikleri mesleklerinde kendilerinden istifade edilememek vaziyeti hâsıl olduğu gibi uzun müddet bu vazifelerde kaldıktan sonra avdetlerinde dahi muktesebatlarını kaybetmiş olacaklarından hem mesleklerine ve hem de avdetleri faraziyesine göre istihdam edildikleri vazifeler için zarar husule gelecektir.

Ordu, Bahriye ve Jandarmanın kendi yetiştirdiği zabıt ve memuru kendi kadrosunda istihdam eylemek bu mesleklerin daha ziyade menfaatini mucip olduğundan elyevm kadroları haricinde bu suretle müstahdem bulunanlara mülki veya askeri vazifelerden birini tercih hususunda hakkı hıyar verilmek ve badema da her zabıt veya memurun ancak mesleği dahilinde istihdam olunmasını temin eylemek üzere tanzim kılınan teklifi kanuni takdim kılınmıştır.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 3.5.1928
Müdafaa-i Milliye Encümeni
28 Karar Numarası
1/107 Esas Numarası
Müdafaa-i Milliye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Başvekâleti Celilenin 13 Şubat 1928 tarihli tezkeresine merbut ve 6 Şubat 1928 tarihiyle Encümenimize havale buyurulan 8 Şubat 1928 tarihli Kanun Lâyihası ve esbabı mucibe Encümenimizin 8.3.1928 ve 2.4.1928 ve 30.3.1928 tarihli celselerinde Müdafaa-i Milliye Vekili Mustafa Abdülhalik Bey ve Muamelâtı Zatiye Dairesi Reisi Osman Şevket Paşanın huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Hidemati Devlet meyânında müdafaa-i memleket gibi en yüksek, en güç ve ifası bütün kuvvayı maddiye ve maneviyenin hasrusarfına istilzam eden bir vazife ile mükellef Ordu zabitan ve mensubininin seferde temini muvaffakiyet için hazerde bilâinkıta ve azami gayretle meslek ve vazifei asliyelerine hasru evkat etmeleri lüzumu aşikârdır. Aksi takdirde işbu zabitan ve askeri mensubininden Ordu ve Jandarma harici hizmetlerde istihdam olunanların ordudaki vazifelerine noksan ariz olacağı gibi kendileri de askeri meleke ve maharetlerini müruru zamanla tedricen zayı etmek ve bilâhara orduya avdetleri halinde gerek rütbe ve mevki ve gerek malumat ve liyakat cihetiyle emsal ve akranının dünunda kalarak düşarı zarar ve müşkülât olmak tehlikesine maruz bulunurlar. Bilhassa zamanımızda zabitan ve askeri mensubininin öğrenmek ve öğretmek mecburiyetinde buldukları esliha vesaiti askeriye ile talim ve terbiye ve harbe hazırlık meseleleri o kadar vasi ve mütenevvi ve şümüllüdür ki mütemudi bir sai ve alâka ile takibetmeyenler için bihakkın vazife görmek imkânsız bir hale gelebilir. Binaenaleyh badema ordu için yetiştirilen zabitanın kendi meslek ve kadrolarını hasretmek ve elyevm haricte kalmış olanların ya ordudan veya bulunduğu hizmetten ilişğini kesmek için Hükümetçe tertip olunan Kanun Lâyihası esas itibariyle memlekete ve orduya nafi ve şayanı kabul görülmüş; ancak maksadı daha vazi ifade etmek için bazı tabirleri değiştirmek ve bazı

cümle ve ibare tashihati yapmak ve bu bapta mevcut kavanin ile hem ahenk kalmak üzere berveçhiâti tashihat ile muaddel bir şekilde takarrur ettirilmiştir.

(A) Her ne kadar Hükümetin esbabı mucibesinin son fıkrasındaki (Ordu, Bahriye ve Jandarmanın kendi kadroları haricinde) ibaresiyle jandarma zabitanının kendi kadroları haricinde istihdam edilmemesinin lâyhada tasrihi lüzumu gibi bir mana varidi hatır olabilir ise de : Müdafaai Milliye Vekili Bey tarafından Kanun Lâyihasının aslında bu mananın kastedilmediği ve jandarma için ayrı bir Kanun Lâyihası ihzarı mutasavver bulunduğu ve binaenaleyh eldeki lâyiha ile münhasıran ordu ve zabitan ve mensubininin vaziyetleri mevzubahis olduğu kayıt ve tasrih edilmiş ve bu cihet Encümenimizce de tasvip olunmuştur. Kezalik bazı jandarma kıtaatının yeniden teşkili lüzumuna ve henüz jandarma için kâfi derecede zabıt yetişirecek menba mevcut olmamasına binaen bir müddet daha ordudan jandarma kıtaatına zabıt tefriki zarureti nazarı dikkate alınarak lâyhada jandarma vazaifi şimdilik ordu harici bir hizmet addolunmamıştır. İşbu umumî mülâhazat dahilinde Kanun Lâyihasında yapılan tadilât ve tashihat berveçhiâtidir :

B) Kanun Lâyihasının serlevhasında (Ordu ve Bahriye ve Jandarma) ibaresindeki «ve Bahriye» kelimesinin tayyî takarrur etti. Çünkü bundan evvel Meclisi Âlice kabul buyurulan Seferberlik Kanunununda ordu tabiri umumisinin Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerini ihtiva ettiği musarrahtır. (Haricinde) kelimesinden sonra selâset ifade için bir (ki) edatı ilâve olunmuştur.

İşbu Lâyihai Kanuniye yalnız ordu mensubinine ait bulunduğu için zabıt tabiri ile jandarma zabitanında varidi hatır olabileceği ve halbuki anifülbeyan mülâhazaya mebni münhasıran ordu zabitan ve mensubininin ordu ve jandarma kadroları haricinde istihdam edilmeyeceğini göstermek üzere gerek lâyihanın serlevhasında ve gerek birinci maddede (muvazzaf zabıt ve muvazzaf askeri memurlar) tabirinden evvel (orduya mensup) kaydının ilâvesi takarrur etti.

C) Şu kadarki; İcra Vekileri Heyetince takdir olunacak pek zaruri ve müstesna ahvale münhasır olmak şartı ile ordu kadroları haricindeki bazı hizmetlerde muvazzaf zabıt ve askeri mensubininin istihdamına zaruret görüleceği de derpiş edilecek mühim bir keyfiyet olduğundan bu takdirde ancak İcra Vekilleri Heyeti kararıyla ve yine Müdafaai Milliye kadrolarında gösterilmek şartı ile keyfiyetin tecvizi muvafık görüldü. İşte bu esasat dahilinde Kanun Lâyihasının muaddel birinci maddesi kabul olundu. Şu kadarki elyevm bütçe

kanunu çıkmış ve kadroların tebdili gayrı mümkün görülmüş olduğundan bu gibilerin 1929 Mayıs nihayetine kadar elyevm buldukları kadrolarda ipkasına dair bir muvakkat madde Müdafaai Milliye Vekili Bey tarafından teklif ve encümenince de kabul olundu.

E) Kanun Lâyihasının ikinci maddesi elyevm Ordu ve jandarma kadroları haricinde müstahdem zabıt ve askeri mensubininin üç aylık bir hakkı hıyardan sonra buldukları hizmeti tercih edenlerin cümleten tekaüde sevki münderiç isede, zabitan ve askeri mensubininin tekaüt ve istifaları ancak kanunen musarrah hizmet müddetlerinin ikmaline mütevakkif olduğundan ve işbu esasın her halde muhafaza ve siyaneti elzem görüldüğünden lâyihanın ikinci maddesinde keyfiyetin bu suretle tasrihi yani üç ay zarfında vazife asliyesine avdet etmek istemeyenlerden ancak tekaüt veya istifa hakkını haiz olanların tekaüde sevki veya müstafi addi ve mezkûr hakkı haiz olmayanların orduya avdete mecbur olduklarının muaddel ikinci maddede derci kabul edildi.

H) Lâyihanın üçüncü ve dördüncü maddelerinin aynen ipka olduğu mareziyle ve kanun lâyihasının muaddel şekline leffen işbu mazbatamız takdim kılındı.

Müdafaayı Milliye
Encümeni Reisi
Kütahya
Recep
Kâtip

Aza
Bolu
Cemil
Aza

Mazbata Muharriri
Bitlis
Muhittin Nami

Aza
İstanbul
İhsan
Aza
Erzincan
Aziz Samih

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Dahiliye Encümeni
52 Karar Numarası
1/107 Esas Numarası

14 . 5 . 1928

Dahiliye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Ordu ve Jandarma kadroları haricinde hidematı Devletde müstahdem muvazzaf zabıt ve askeri memurlar hakkında Müdafaai Milliye Vekâletince tanzim olunup Başvekâleti Celileden Meclisi Âliye takdim olunan Kanun Lâyihası iptidaen Müdafaai Milliye Encü-

menince müzakere olunduktan sonra encümenimize havale buyrulmuş olmakla mezkûr lâyiha ile esbabı mucibe mazbatası Müdafaai Milliye Encümeni mazbatasıyla beraber dahiliye müsteşarı Hilmi ve Umum Jandarma Kumandan Muavini Raşit Beyler hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Müdafaai Milliye Encümeni mazbatasında zikrolunan esbap encümenimizce tamamen tasvib olunarak encümeni müşarüleyhaca yapılan tadilâtla beraber kanun lâyihası esas itibariyle kabul olunmuştur. Ancak ordu, memleketi harici hücumlara karşı muhafaza vazifesi ile mükellef olduğu gibi memleket dahilinde emniyet ve asayişin temini ile mükellef jandarma da dahiliye vekâleti emrinde müsellâh bir kuvvet olduğundan ve henüz jandarma kıtaatı için zabıt yetiştirilecek bir menbağ bulunmadığından muvazzaf zabıtların ordu kadrosundan jandarma kadrosuna nakli zaruretinin temini için birinci maddenin birinci fıkrası tadil olunmuştur. Maddenin ikinci fıkrası aynen kabul edilmiştir. İkinci madde zabıt ve askeri memurlara muayyen bir müddet mürurundan sonra ordudaki vazifelerine avdet mecburiyetini vazetmektedir. Bu mecburiyete tabi (zabıt ve askeri memurlar) kelimelerinden evvel (orduya mensup) kaydının ilâvesiyle mezkûr ikinci ve şekle ait üçüncü ve dördüncü maddelerle muvakkat madde aynen kabul olunmuştur. Arz olunan esbaba binaen tanzim kılınan mazbata ile tadil olunan Kanun Lâyihasının Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arz olunmak üzere Riyaseti Celileye takdimine karar verildi.

Dahiliye Encümeni	Mazbata Muharriri
Reis Vekili	Malatya
Tahsin	Abdülmuttalip
Kâtip	Aza
Halit	Ankara
	Talât
Aza	Aza
	Aza
Aza	İzmir
Antalya	Ahmet Münir
Rasih	Aza
Aza	Samsun
Eskişehir	Ali Rıza
Sait	Aza
Aza	Tekirdağı
Kars	M. Faik
Baha Taliğ	Aza
Aza	Rize
Çorum	Atıf
İsmail Kemal	

Hükümetin Teklifi

Ordu ve Bahriye ve jandarma kadroları haricinde hidematı Devletde müstahdem muvazzaf zabıt ve askeri memurları hakkında Kanun Lâyihası

Birinci Madde — Muvazzaf zabıt ve muvazzaf askeri memurlar tekaüde sevk edilmedikçe veya istifa etmedikçe kadrosunda zabıt veya asker memur gösterilmeyen hidematı Devletden herhangi birisinde istihdam kılınamazlar.

İkinci Madde — Muvazzaf zabıt ve askeri memurlardan elyevm kadroları haricinde devlet teşkilât ve müessesatında bir hizmet bulunanlara bu Kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında bulunduğu vazifeyi tercih ederek hurdaya avdetini bildirmeyenler müddeti hizmetlerine göre tekaüde sevk olunurlar.

Üçüncü Madde — Bu kanun tarihi neşrinden muteberdir.

Dördüncü Madde — İşbu Kanunun ahkâmını icraya, İcra Vekilleri heyeti memurdur.

8 . 2 . 1928

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaai Milliye Vekili	Dahiliye Vekili
Mustafa Abdülhalik	Şükrü Kaya
Hariciye Vekili	Maliye Vekili
Doktor Tevfik Rüstü	Saraçoğlu Şükrü
Maarif Vekili	Nafia Vekili
Mustafa Necati	Behiç
İktisat Vekili	Sihhiye Ve Muaveneti
Mustafa Rahmi	İçtimaiye Vekili
	Doktor Refik

Müdafaai Milliye Encümeninin Tadili

Ordu ve Jandarma Kadroları haricindeki hidematı Devletde müstahdem orduya mensup muvazzaf zabıt ve muvazzaf askeri memurları hakkında Kanun Lâyihası

Birinci Madde — Orduya mensup muvazzaf zabıt ve muvazzaf askeri memurlar ordu ve jandarmadan hariç hizmetlerde istihdam olunamazlar. Ancak zaruri ahvalde İcra Vekilleri Heyeti kararıyla ve Müdafaai Milliye kadrolarında gösterilmek şartı ile istihdamları tensip edilecek olanlar bu hükümden müstesnadır.

İkinci Madde — Birinci madde hükmünce elyevm ordu ve jandarma haricinde müstahdem zabıt ve askeri memurlar işbu kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında ordudaki vazifelerine avdete mecburdurlar. Bunlardan yalnız tekaüt veya istifa hakkını ihraz etmiş olanlar buldukları hizmeti tercih ederlerse tekaüde sevk veya müstafi addolunurlar.

Üçüncü Madde — İşbu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Dördüncü Madde — Bu Kanunun ahkâmını icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvakkat Madde :

İcra Vekilleri Heyeti kararıyla diğer hizmetlerde istihdamları istisnaen tecviz edilecek olan zabıt vekilleri memurlar 1929 senesi mayıs nihayetine kadar elyevm irae edildikleri kadrolarda ipka olunurlar.

Dahiliye Encümeninin Tadili

Ordu, Bahriye ve Jandarma kadroları haricinde hidematı Devletde müstahdem muvazzaf zabıt ve askeri memurları hakkında Kanun Lâyihası

Madde 1. — Orduya mensup muvazzaf zabıt ve muvazzaf askeri memurlar ordudan hariç hizmetlerde istihdam ve jandarmadan başka vazaiye naklolunamazlar.

Ancak zaruri ahvalde İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Müdafai Milliye kadrolarında gösterilmek şartı

ile istihdamları tensib edilecek olanlar bu hükümden müstesnadır.

Madde 2. — Birinci madde hükmünce elyevm ordu ve jandarma haricinde müstahdem orduya mensup zabıt ve askeri memurlar işbu kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında ordudaki vazifelerine avdete üç ay zarfında ordudaki vazifelerine avdete mecburdurlar. Bunlardan yalnız tekaüt veya istifa hakkını ihraz etmiş olanlar buldukları hizmeti tercih ederlerse tekaüde sek veya müstafi addolunurlar.

Madde 3. — İşbu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4. — Bu Kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvakkat Madde :

İcra Vekilleri Heyeti kararıyla diğer hizmetlerde istihdamları istisnaen tecviz edilecek olan zabıt vekilleri memurlar 1929 senesi Mayıs nihayetine kadar elyevm irae edildikleri kadrolarda ipka olunurlar.